

Dyslexieprotocol

Grensverleggend
Ondernemend

Oranje Nassaucollege Zoetermeer
Locatie Parkdreef
Oktober 2018
Herzien: juni 2020

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Dyslexie	4
	2.1 Definitie dyslexie	4
	2.2 Kenmerken van dyslectische kinderen	4
3	Dyslexie in het voortgezet onderwijs	5
4	Signalering van dyslexie op het ONC	6
	4.1 Signalering voorafgaand aan inschrijving op het ONC	6
	4.2 Signalering na inschrijving op het ONC	6
5	Begeleiding van dyslectische leerlingen	7
	5.1 Remedial Teaching	7
	5.2 Ondersteunende faciliteiten	7
	5.3 Faciliteiten bij het Eindexamen	8
6	Maatregelen voor dyslectische leerlingen in de klas	8
	6.1 Binnen de les/ klas	8
	6.2 Binnen de les/ klas vakspecifiek	9
	6.3 Tijdens toetsen	9
	6.4 Bij het nakijken van toetsen	9
7	Vrijstellingen	10
	7.1 Vrijstellingen tijdens de schoolloopbaan onderbouw	10
	7.2 Vrijstellingen tijdens de schoolloopbaan bovenbouw	11
Bijlage 1	Aangepaste normering voor spellingfouten	13
Bijlage 2	Kurzweilgebruik op het Oranje Nassaucollege Parkdreef	15

1 INLEIDING

De afgelopen jaren is de aandacht voor dyslectische leerlingen toegenomen. Deze leerlingen hebben vaak extra begeleiding nodig binnen het reguliere onderwijs, zodat ze beter in staat zijn om met hun 'handicap' om te gaan. Dyslectische leerlingen kunnen hinder ondervinden bij een veelvoud aan schoolse taken, zoals: spelling, begrijpend lezen, moderne vreemde talen, plannen of samenvatten. Dyslexie wordt gezien als een leerprobleem, welke ervan uitgaat dat er grenzen zijn aan de snelheid van het menselijk opnamevermogen.

Het Oranje Nassaucollege locatie Parkdreef (verder: ONC) hanteert de uitgangspunten van het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, uitgegeven door KPC Groep te 's-Hertogenbosch (2013). Het hiernavolgende protocol is specifiek voor het ONC opgesteld en bevat ons beleid ten aanzien van dyslexie.

De doelstellingen van ons dyslexieprotocol zijn:

- Leerlingen met dyslexie volgen de opleiding waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn;
- Leerlingen vergroten – zo nodig met hulpmiddelen – hun functionele lezen en spellingvaardigheid;
- Leerlingen leren omgaan met hun dyslexie;
- Docenten hebben richtlijnen die hen helpen om dyslectische leerlingen te ondersteunen;
- Ouders hebben zicht op de ondersteuningsmogelijkheden die binnen de school beschikbaar zijn en kunnen docenten of de mentor hierop aanspreken.

Belangrijk uitgangspunt bij de begeleiding van leerlingen is, dat de begeleiding en de faciliteiten in overleg met de leerling worden vastgesteld. Ook zal er, indien nodig, contact worden opgenomen met de ouder(s)/ verzorger(s). De onderwijsbehoefte van de leerling wordt op het ONC voorop gesteld.

Hoewel is gestreefd naar volledigheid, is het in de praktijk mogelijk dat er situaties zijn, waarin het protocol niet voorziet. In die gevallen behoudt de schoolleiding het recht om hierover een besluit te nemen. Het protocol treedt in werking op 1 augustus 2018 en zal eens in de twee jaar worden geactualiseerd.

2 Dyslexie

2.1 Definitie van dyslexie

De Stichting Dyslexie Nederland (SDN, 2016) definieert dyslexie als *“een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking”*.

Er is sprake van ‘hardnekkige problemen’, als het niveau van lezen en spellen, gemeten volgens criteria van snelheid en nauwkeurigheid, aantoonbaar achterligt op het gewenste niveau, én deskundige hulp niet, of in onvoldoende mate, de gewenste verbeteringen oplevert.

2.2 Kenmerken van dyslectische kinderen

In de dagelijkse praktijk vertonen dyslectische kinderen veelal dezelfde kenmerken. Sommige hiervan liggen voor de hand, omdat ze een regelrecht gevolg zijn van de gebrekkige, niet automatische omzetting van letters in klanken en, omgekeerd, van klanken in letters. Andere zijn een gevolg van een niet zo snelle schakeling van het horen van taal naar het begrijpen ervan.

Het is niet altijd gemakkelijk dyslexie te herkennen. Dyslexie komt voor in verschillende mate, van zwak tot ernstig. De meeste mensen met dyslexie proberen hun handicap te camoufleren. In onze maatschappij behoort iedereen immers goed te kunnen lezen en schrijven. Wie dat niet kan, schaamt zich en is bang niet voor vol te worden aangezien. Dyslectische leerlingen zijn niet dom of lui, hun falen is geen onwil. Deze leerlingen doen vaak extra hun best, besteden vele uren aan hun huiswerk en behalen dan nog een onvoldoende. Het is daarom noodzakelijk de gevolgen van dyslexie te beperken door de begeleiding te intensiveren en effectiever te maken en beter samen te werken met specialisten op dit gebied.

3 Dyslexie in het voortgezet onderwijs

Bij ernstige vormen van dyslexie is de stoornis vaak al op de basisschool vastgesteld. Toch kunnen er in het Voortgezet Onderwijs leerlingen zijn bij wie dyslexie dan pas zichtbaar wordt.

Hoe komt dat?

- het lezen en/of spellen was op de basisschool al een probleem, maar werd niet als zodanig gesignaleerd;
- de leerling kon de problemen met lezen/ spellen op de basisschool goed compenseren, bijvoorbeeld door intelligentie;
- in het VO moet de leerling opeens meer talen tegelijk leren, de taak wordt complexer;
- in het VO moet de leerling veel tekst zelfstandig verwerken;
- in het VO moet de leerling meer onder tijdsdruk presteren.

Het automatiseringstekort uit zich in het voortgezet onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten / schrijfoopdrachten) en bij de moderne vreemde talen.

Hoewel de problemen bij elke dyslectische leerling verschillend zijn, kunnen zij moeite hebben met de volgende taken:

- even iets snel doorlezen: ze hebben een laag leestempo;
- tijdsdruk: ze maken dan meer fouten;
- snelle overdracht van informatie: datgene wat de leerling wel weet, komt niet snel naar boven (woordvindingsproblematiek);
- leren van woorden voor Frans, Engels en Duits, maar ook van topografie;
- twee taken tegelijk uitvoeren, bijv. luisteren en schrijven;
- multiple choice- toetsen: moeite met lezen van kleine verschillen in antwoorden;
- maken van aantekeningen tijdens de les;
- invullen van de agenda;
- hardop voorlezen in de klas;
- plannen, bijvoorbeeld van huiswerk, afspraken en repetities;
- lezen van veel tekst in de schoolboeken; bij bijv. geschiedenis, maar ook bij wiskunde wordt een beroep gedaan op taalvaardigheden;
- koppelen van namen aan begrippen;
- zelf regels en structuur ontdekken;
- fouten uit hun eigen werk of uit het werk van anderen halen.

Al deze (mogelijke) problemen hebben bij de leerling vaak invloed op het gevoel van welbevinden. Er kan twijfel ontstaan aan eigen competenties en de leerling wordt onzeker. De motivatie om te leren neemt af. Gevoelens van faalangst kunnen ontstaan doordat de leerling extreme spanning ervaart bij leesbeurten en presteren onder tijdsdruk. Door tijds- en werkdruk kan ook een verandering in de taak- en werkhouding ontstaan: ongestructureerd en onverzorgd werken,

onvoldoende gebruik maken van leesstrategieën en minder doorzettingsvermogen.

4 Signalering van dyslexie op het ONC

4.1 Signalering voorafgaand aan inschrijving op het ONC

Bij een groot aantal leerlingen is de dyslexie reeds op de basisschool vastgesteld. In dat geval vraagt het ONC aan de ouders om het onderzoeksrapport met de daaraan gekoppelde dyslexieverklaring af te geven aan het leerlingensecretariaat (een kopie kan met het inschrijvingsformulier worden meegestuurd). Deze verklaring wordt in het leerlingvolgsysteem Magister gezet, zodat alle belanghebbenden hiervan op de hoogte zijn.

4.2 Signalering na inschrijving op het ONC

In het onderwijskundig rapport van een leerling heeft de basisschool de mogelijkheid om aan te geven dat er een vermoeden van dyslexie is. De remedial teacher selecteert alle leerlingen met een vermoeden van dyslexie aan de hand van dat onderwijskundig rapport. Vervolgens worden bij deze leerlingen meerdere screeningstoetsen afgenomen door de remedial teacher. Deze toetsen signaleren alleen mogelijke lees- en spellingproblemen; het is geen dyslexieonderzoek.

De remedial teacher verzamelt daarnaast ook nog de volgende gegevens:

- informatie over de lees- en spellingontwikkeling van de leerling bij de ouders en/ of de basisschool;
- informatie over vorderingen bij de diverse vakken bij de vakdocent of mentor;
- oplossingsgericht gesprek met de leerling over de problematiek.

Naar aanleiding van de resultaten van de screeningtest, aangevuld met de hierboven genoemde gegevens, bepaalt de remedial teacher of het vermoeden van dyslexie wordt bevestigd.

Bij de aanmelding voor het dyslexieonderzoek zijn er vervolgens vier scenario's mogelijk:

1. De leerling had aan het eind van de basisschool 3 E-scores op rij:
Er is in dit geval een duidelijke en aantoonbare achterstand. De leerling kan worden aangemeld voor het dyslexieonderzoek.
2. De leerling had aan het eind van de basisschool 2 E-scores op rij:
Indien de leerling bij de dyslexiescreening op het VO tot de zwakste 10% behoort, zijn er drie metingen verricht waaruit een significante achterstand blijkt. De leerling kan worden aangemeld voor het dyslexieonderzoek.
3. De leerling had aan het eind van de basisschool 1 E-score:
Indien de leerling bij de dyslexiescreening op het VO tot de zwakste 10% behoort, is er een periode van drie maanden gerichte RT nodig. Na de RT wordt het niveau nogmaals getoetst. Indien de leerling bij deze toets nog

steeds tot de zwakste 10% behoort, kan de leerling worden aangemeld voor het dyslexieonderzoek.

4. De leerling had aan het eind van de basisschool geen E-scores, maar op het VO is er een vermoeden van dyslexie (of er zijn geen gegevens van de basisschool):

Om te voldoen aan de voorwaarde van een hardnekkig probleem, is het nodig om drie metingen te doen met daartussen steeds drie maanden gerichte begeleiding.

Na afloop van het dyslexieonderzoek wordt de uitslag via het ONC gedeeld met de ouder(s)/ verzorger(s). De ouder(s)/ verzorger(s) kunnen een afspraak maken met remedial teacher of de dyslexiecoach om de uitslag te bespreken. De dyslexieverklaring wordt in Magister gezet.

Aanmeldingen voor het vooronderzoek naar dyslexie kunnen gedurende het hele schooljaar worden gedaan. Er zijn echter maar twee startmomenten voor de vooronderzoeken, namelijk september en februari (een uitzondering kan gemaakt worden na overleg tussen ouders, mentor en remedial teacher).

5 Begeleiding van dyslectische leerlingen

5.1 Remedial teaching

Bij de start van het nieuwe schooljaar krijgt een dyslectische leerling een gesprek met de dyslexiecoach. Naar aanleiding van dit gesprek wordt bepaald of de leerling remedial teaching nodig heeft.

Een leerling met vermoeden van dyslexie krijgt indien nodig (zie onder 4) remedial teaching op het gebied van spelling of begrijpend lezen. Ook na diagnostisering van dyslexie kan de leerling nog behoefte hebben aan extra ondersteuning van allerlei aard. Dit wordt in overleg met de leerling en indien nodig met de ouder(s)/ verzorger(s) besproken.

5.2 Ondersteunende faciliteiten

Een leerling met een dyslexieverklaring krijgt een dyslexiepas van de school en komt in aanmerking voor de volgende basisfaciliteiten:

1. Tijdverlenging bij toetsen;
2. Alle toetsen worden standaard aangeboden in Arial 12. Dit is in overeenstemming met de richtlijnen en uitvoering bij het examen;
3. Aangepaste normering voor spellingfouten bij de moderne vreemde talen (bijlage 1);

Daarnaast biedt het ONC een aantal maatwerkoplossingen aan.

Onderstaande faciliteiten kunnen alleen verleend worden in overleg met de dyslexiecoach en/ of de remedial teacher:

4. Gebruik maken van het voorleesprogramma Kurzweil tijdens toetsen of bij het maken van huiswerk (voor aanvraag en gebruik Kurzweil, zie bijlage 2);
5. In overleg met de docent kan een leerling met dyslexie een mondelinge overhoring krijgen in plaats van een schriftelijke;
6. Geen onverwachte leesbeurten. De dyslexiecoach/ remedial teacher stelt de betreffende docent(en) op de hoogte van het feit dat onverwachte leesbeurten ongewenst zijn;
7. Dictaten indien nodig/ gewenst schriftelijk aanbieden;
8. Remedial teaching.

Van de leerling wordt verwacht dat hij/ zij de lessen naar behoren volgt en zich voldoende voorbereid op toetsen.

5.3 *Faciliteiten bij het Eindexamen*

Ook bij het Eindexamen mogen leerlingen gebruik maken van aanpassingen. De mogelijkheid hiertoe is vastgelegd in Artikel 55 Eindexamenbesluit. De examencoördinator moet de benodigde aanpassingen officieel aanvragen bij de Onderwijsinspectie.

- Verlenging van de duur van het examen met ten hoogste 30 minuten;
- Gebruik van gesproken examenteksten (inzet Kurzweil);
- Gebruik van laptop met spellingcontrole.

Spelfouten tellen voor alle leerlingen mee, ook voor dyslectische leerlingen. Het examen van dyslectische leerlingen is ook gelijk aan dat van niet dyslectische leerlingen. Ook de beoordeling is precies dezelfde als van de andere examenkandidaten. De inhoud is dus hetzelfde, alleen de vorm kan worden aangepast.

Het CEVO (Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven vwo, havo, vmbo) geeft jaarlijks de september- en maartmededeling uit met richtlijnen over de examens, waaronder het gebruik van hulpmiddelen bij dyslexie.

6 Maatregelen voor dyslectische leerlingen in de klas

6.1 *Binnen de les/ klas*

- Weet welke leerlingen er dyslectisch zijn;
- Praat met de leerling, maak duidelijk dat de docent weet dat de leerling dyslectisch is;
- Vraag de leerling naar zijn onderwijsbehoefte;
- Zet extra uitleg op papier;
- Controleer of de opdracht begrepen is;
- Geef de leerling handreikingen hoe het beste te leren;
- Leer een leerling technieken om zichzelf te controleren;
- Geef hulp bij planning en maken van huiswerk;
- Sta hulpmiddelen toe die lezen en schrijven vergemakkelijken;
- Overhoor niet alleen schriftelijk;
- Kies verschillende werkvormen;

- Geef goede kopieën en foutloze dictaten;
- Bij andere vakken dan Nederlands en Moderne Vreemde Talen worden spellingfouten niet meegerekend: een leerling wordt beoordeeld op inhoudelijke kennis;
- Zorg voor een goede en overzichtelijke lay-out;
- Complimenteer bij successen;
- Schrijf het huiswerk op het bord en zet het op tijd in Magister.

6.2 *Binnen de les/ klas vakspecifiek*

- Woorden/ begrippen leren:
 - Leer lees- en schrijfstrategieën aan;
 - Leer gebruik maken van overhoorprogramma's op de iPad;
 - Leer woorden aan in woordgroepen of in zinsverband;
 - Bespreek moeilijke woorden uit een tekst;
- Schrijfvaardigheid:
 - Maak gebruik van de iPad;
 - Leer schrijfplan aan;
 - Les spellingschrift aan (bied structuur):
 - Luisterwoorden;
 - Regelwoorden;
 - Inprentwoorden.

6.3 *Tijdens toetsen*

- Stel binnen een vraag niet meerdere vragen;
- Geef naast schriftelijke- ook mondelinge toetsen;
- Streven naar 1 toets Moderne Vreemde Talen (MVT) per dag;
- Bij toets Nederlands maakt spellingonderdeel max. 25% van eindcijfer uit (m.u.v. CSE);
- Bij schrijftoetsen mag een schema voor spelling van werkwoorden worden gebruikt;

6.4 *Bij het nakijken van toetsen*

Binnen iedere sectie zijn afspraken gemaakt hoe spelfouten in toetsen Nederlands en MVT beoordeeld bij leerlingen met een dyslexieverklaring. Een uitwerking van de beoordeling van spelfouten volgt in bijlage 1.

7 Vrijstellingen

Voor leerlingen met een beperking, zoals dyslexie, bestaat in het voortgezet onderwijs een aantal mogelijkheden en voorschriften voor het inzetten van vrijstellingen.

7.1 Vrijstelling tijdens de schoolloopbaan onderbouw

Nederlands en Engels

Artikel 11d van de WVO (Wet op het Voortgezet Onderwijs) biedt ruimte om in individuele gevallen ontheffing te verlenen voor onderdelen van de kerndoelen. Dit maakt in principe ontheffing voor onderdelen van de vakken Nederlands en Engels mogelijk bij leerlingen die door hun dyslexie ernstig beperkt zijn. De wet (artikelen 11a en 11c, WVO) legt echter sterk de nadruk op de mogelijkheden voor doorstroming van de leerling. Aangezien de vakken Nederlands en Engels in alle profielen verplichte vakken zijn, zullen er in de praktijk zeer zwaarwegende redenen moeten zijn om ontheffing te verlenen. De afweging tot ontheffing wordt per individueel geval gemaakt door het bevoegd gezag van de school.

Frans en Duits

De mogelijkheden om ontheffing te verlenen voor de tweede moderne vreemde taal verschillen per schoolsoort, leerjaar of leerweg.

1. VMBO in de eerste twee leerjaren (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 22)
Behalve voor leerlingen die naar de verwachting van het bevoegd gezag doorstromen naar de basisberoepsgerichte leerweg, is in het VMBO in de eerste twee leerjaren Frans of Duits als tweede moderne vreemde taal verplicht. Scholen mogen zelf kiezen welke van de twee zij aanbieden, maar mogen ook beide talen aanbieden. Voor het volgen van alleen Frans of alleen Duits is geen ontheffing nodig. Vrijstelling voor Frans én Duits is niet mogelijk voor dyslectische leerlingen. Wel kan de school in de eerste twee leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor de moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de doorstroommogelijkheden van de leerling. Alleen in een aantal specifieke gevallen – en dan gaat het niet alleen om leerlingen met dyslexie – zijn er wel mogelijkheden om ontheffing te krijgen voor Frans én Duits. Dit geldt voor:

- Leerlingen die Spaans, Arabisch of Turks volgen;
- Leerlingen die buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd en daarbij geen of te weinig onderwijs in Frans of Duits hebben gekregen.

Leerlingen kunnen via deze regel alleen ontheffing krijgen van de tweede moderne vreemde taal wanneer zij voor het de eerste maal tot een school voor VBO of MAVO zijn toegelaten en zijn geplaatst in een hoger leerjaar dan de eerste.

2. HAVO en VWO in de eerste drie leerjaren (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 21)
 In de eerste drie leerjaren van HAVO en VWO zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan dyslectische leerlingen. Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor de moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de doorstroommogelijkheden van de leerling.

Alleen in een aantal specifieke gevallen – en dan gaat het niet alleen om leerlingen met dyslexie – is er een aantal mogelijkheden voor ontheffingen:

- Leerlingen die Spaans, Russisch, Italiaans, Arabisch of Turks volgen kunnen ontheffing krijgen voor Frans óf Duits. Het is niet mogelijk beide vakken te vervangen;
- Leerlingen die buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd en daarbij geen of te weinig onderwijs in Frans of Duits hebben gekregen kunnen ontheffing krijgen voor Frans, Duits of beide talen.

Leerlingen kunnen via deze regel alleen ontheffing krijgen wanneer zij voor de eerste maal tot een school voor HAVO of VWO zijn toegelaten en zijn geplaatst in een hoger leerjaar dan de eerste.

7.2 *Vrijstelling tijdens de schoolloopbaan bovenbouw*

1. Bovenbouw VMBO (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26n)

In de bovenbouw van het VMBO zijn er weinig mogelijkheden tot ontheffing geregeld, omdat er in de verschillende sectoren veel keuzevrijheid is: het probleem kan worden omzeild door een vak eenvoudigweg niet te kiezen. De ontheffingsmogelijkheden concentreren zich op de sector Economie. Leerlingen die in de eerste twee leerjaren ontheffing hebben gehad voor Frans of Duits kunnen in die sector ontheffing krijgen voor Frans of Duits, en in plaats daarvan kiezen voor Arabisch, Turks, Maatschappijleer II, geschiedenis en staatsinrichting of aardrijkskunde. Deze bepaling geldt ook voor leerlingen die onderwijs gaan volgen in de basisberoepsgerichte leerweg, en die in het schooljaar daarvoor LWOO volgden. De leerling in de basisberoepsgerichte leerweg, die in de onderbouw geen Frans of Duits heeft gehad, omdat hij naar verwachting deze leerweg ging volgen, volgt in de sector Economie van de basisberoepsgerichte leerweg in plaats hiervan in de bovenbouw Arabisch, Turks, Spaans, Maatschappijleer II, geschiedenis en staatsinrichting of aardrijkskunde.

2. Bovenbouw HAVO (inrichtingsbesluit WVO, artikel 26e)

Per 1 augustus 2007 is een tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw van de HAVO in drie van de vier profielen niet verplicht. HAVO-leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel te kiezen dan Cultuur en Maatschappij.

3. Bovenbouw VWO (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26e)

Leerlingen in de bovenbouw van het Atheneum moeten naast Engels een tweede moderne vreemde taal volgen. Hiervoor kunnen Frans, Duits, Spaans, Italiaans,

Russisch, Arabisch, Turks of Fries aangeboden worden. Leerlingen kunnen hiervan ontheffing krijgen als zij:

- Een stoornis hebben die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis hebben die effect heeft op taal;
- En/ of een andere moedertaal hebben dan Nederlands of Fries;
- En/ of onderwijs volgen in het profiel Natuur en Techniek of Natuur en Gezondheid, en het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.

Het is de verantwoordelijkheid van de school dit per geval te bekijken. Hiervoor is geen toestemming vooraf van de inspectie nodig. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met een normatieve studielast van 440 uren. De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school.

Voor leerlingen op het Gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de moderne vreemde taal komt.

Bijlage 1 Aangepaste normering voor spellingfouten talen

Toetsen Nederlands

1. Inprentfouten worden niet gerekend, regelfouten wel;
2. Fonetische spelling wordt goed gerekend;
3. Letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties worden niet fout gerekend (bijv. duer, riut);
4. (Mede)klinkerverdubbeling wordt niet fout gerekend.

Bovenstaande maatregelen gelden in principe voor alle toetsen die in de onderbouw worden afgenomen. Bij de toetsen in de bovenbouw gelden bovenstaande maatregelen wel voor dictees, maar wordt bij tekstverklaren/boekverslagen of andere schrijfopdrachten meer rekening gehouden met de normen van het CSE, namelijk een maximale puntenaftrek voor spelling van 4 punten.

Toetsen Engels

Bij Engels zijn een aantal woorden/ combinaties die altijd fout gerekend kunnen worden bij toetsen. Het gaat om:

- Wh- woorden (Who, what etc.) als combinatie;
- Th- woorden (This, that etc.) als combinatie;
- ea combinatie (zoals 'tea');
- zwakke/ regelmatige ww. (eindigen altijd op -ed).

Daarnaast zijn er de volgende aandachtspunten in de beoordeling:

1. Fonetische spelling wordt goed gerekend (bv. resieve/ receive);
2. Letterverdraaiingen in vaste combinaties worden goed gerekend (bv. huose/ house);
3. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden goed gerekend (bv. miror, flor, housses);
4. Let op bekende valkuilen: 1. Niet uitspreken van de laatste letters kan er toe leiden dat deze leerlingen die letters niet opschrijven. 2. w i.p.v. wh. 3. ts. i.p.v. tch of ch.
5. De beoordeling van spelling in vrije schrijfopdrachten in de onderbouw is afhankelijk van de aard van de opdracht. De docent brengt de leerlingen op de hoogte van de mate waarin spelling in de opdracht wordt beoordeeld.
6. In de bovenbouw havo/ vwo (voorbereidend op SE en examen) rekenen we voor spelfouten de helft van wat we voor reguliere lln rekenen (dus 1 ft wordt 1/2 fout en 1/2 fout wordt 1/4 fout). Bij het SE Schrijfvaardigheid in de bovenbouw van het Havo/ Vwo wordt de Cito beoordeling aangehouden, die rekt aparte spelfouten niet mee.

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt of volledig onherkenbaar is, geldt bovenstaande niet.

Toetsen Frans

1. Spellingfouten worden niet meegerekend, tenzij ze onderdeel zijn van de geleerde grammaticaregel;
2. Fonetische spelling wordt goed gerekend (bv. Mesjeu, -iek (-ique) of -k (-c));
3. Letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties worden niet fout gerekend (puor, juene);
4. Het niet schrijven van de laatste letter wordt niet fout gerekend, tenzij het onderdeel uitmaakt van de grammatica;

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt of volledig onherkenbaar is, geldt bovenstaande niet.

Toetsen Duits

1. Hoofdletterfouten worden niet gerekend;
2. Fonetische spelling wordt goed gerekend (bv. doe/ du of vindest/ findest);
3. Umlauten worden niet fout gerekend;
4. Rucksack S (ß) wordt niet fout gerekend;
5. Indien een spelfout niet goed te onderscheiden is van een grammaticafout, wordt dit afhankelijk van de context goed of fout gerekend;
6. Typerende spelfouten (irh/ ihr of wonhen/ wohnen) en letterverdraaiingen in vaste combinaties (truam) worden niet fout gerekend.

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt of volledig onherkenbaar is, geldt bovenstaande niet.

Bijlage 2 Kurzweilgebruik op het Oranje Nassaucollege Parkdreef

1. Aanvraag Kurzweiltraining of opfriscursus via RT/dyslexiecoach (rt@onc.unicoz.nl)
2. Gesprek met RT/dyslexiecoach
3. Afspraken met RT/dyslexiecoach/leerling/ouders

Ouders	Leerling	RT/Dyslexiecoach	Vakdocent
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Op de hoogte van afspraken tussen school en leerling ➤ Ondersteuning bieden aan de leerling m.b.t. het gebruik van Kurzweil 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tijdig doorgeven aan vakdocenten m.b.t. gebruik van Kurzweil (bij toets) ➤ Indien afgesproken zorgt leerling zelf voor laptop en oortjes (toets kan dan in het lokaal worden gemaakt) ➤ Indien geen eigen laptop wordt de toets in het OLC/mediatheek gemaakt 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vastleggen van afspraken met leerling en ouders ➤ Afspraken melden in Magister en de collega's van de afspraken op de hoogte stellen ➤ Bewaakt de uitvoering van Kurzweilgebruik door zowel de leerling als school ➤ Tijdens de proefwerkweken coördineert RT/dyslexiecoach de toetsen voor de Kurzweilgebruikers 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zorgt er voor dat hij/zij op de hoogte is van de gemaakt afspraken m.b.t. Kurzweilgebruik ➤ Levert de toets aan op een USB-stick (Word/Pdf-document) ➤ Zorgt voor de verwijdering van de toets op de USB-stick en levert indien afgesproken de USB-stick in bij het OLC/mediatheek

Let op!

In de proefwerkweken coördineert de RT/dyslexiecoach de toetsen die m.b.v Kurzweil gemaakt worden. Vakdocenten leveren de toets aan de RT/dyslexiecoach op het moment dat de RT/dyslexiecoach daar om vraagt. Het verzoek zal minimaal een week van tevoren worden ingediend.

